

Nr 44.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående indragning av de biskoparna anslagna prebenden; given Stockholms slott den 3 december 1915.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå riksdagen medgiva, att indragning av de återstående biskopsprebendena må, i den ordning Kungl. Maj:t prövar skäligen bestämma och enligt den ersättningsgrund, som i nådiga kungörelsen den 28 april 1882 finnes angiven, successivt genomföras med anlitanade av biskopslöneregleringsfondens inkomster.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

G U S T A F.

K. G. Westman.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3
december 1915.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Härefter anförde departementschefen, statsrådet Westman:

*Indragning
av biskopar-
nas preben-
den.*

Redan i skrivelse den 18 mars 1857 (nr 42), vid vilken tid de flesta biskoparna ännu hade flera prebendepastorat, yttrade rikets ständer i sammanhang med begäran om lönerreglering för biskoparna, att de ansåge biskopsprebendena icke vara behöfliga för beredande av tillfälle till pastoralvård för biskoparna och därför böra upphöra, och anhöllo rikets ständer för den skull, att i det förslag till lönerreglering för biskoparna, som skulle föreläggas rikets ständer, avlöning måtte upptagas åt särskilda kyrkoherdar vid prebendepastoraten.

I proposition den 16 december 1859 (nr 63) föreslog Kungl. Maj:t rikets ständer att antaga vissa grunder för reglering av biskoparnas avlöning. Punkterna 4:o, 5:o, 6:o och 7:o i dessa grunder hade följande lydelse:

4:o.

Om, efter skedd utredning, lönen befinnes överstiga det belopp, densamma enligt andra punkten bör utgöra, med så stort värde, som svarar mot avkastningen av ett eller flera med tjänsten förenade prebendepastorat, bör det eller de därifrån skiljas och pastor där tillsättas i den ordning, som för regala gäll är stadgad, dock att för varje biskopsstol ett prebendepastorat varder såsom sådant bibehållet.

Skulle prebendepastorat, vilket enligt förestående grund borde från biskopslön skiljas, vara så litet, att det icke förmår avlöna egen pastor, må av Kungl. Maj:ts särskilda prövning bero, huruvida detsamma skall med annat pastorat förenas eller tills vidare vid samma biskopslön bibehållas.

5:o.

Överskjuter biskopslön det för densamma bestämda värde med större belopp än som motsvarar inkomsten av därifrån skilda prebendepastorat, bestämmer Kungl. Maj:tt vilka inkomster ytterligare böra därifrån avskiljas. Dessa ingå till statskontoret för att under titel: »Biskopslöneregleringsfonden» redovisas och till jämnande av annan biskopslön användas. På samma sätt förfares, om löneinkomsterna befinnas överskjuta normalbeloppet med mindre summa än att något prebendepastorat genast kan därifrån skiljas.

6:o.

Understiger biskopslön det för densamma fastställda belopp, skall fyllnaden tjänsten tilldelas av biskopslöneregleringsfonden, så snart denna därtill lämnar tillgång.

7:o.

Så snart Kungl. Maj:tt finner biskopslöneregleringsfondens årliga inkomst uppgå till det belopp, att av densamma ersättning kan biskop lämnas för prebendepastorat, som bör, men förut icke kunnat, från tjänsten skiljas och med egen kyrkoherde förses, gives om verkställandet därav nådig befallning, varvid, i valet mellan flera, företrädesvis bestämmes prebendepastorat i stift, där mer än tvenne sådana äro biskopen på lönen anslagna.

Enligt skrivelse den 29 oktober 1860 nr 206) antogo rikets ständer dessa grunder med den ändring avseende å punkten 4:o, att tillsättningen av prebendepastoraten borde ske i den ordning, som tillämpats, innan de blevo prebenden.

Sedan Kungl. Maj:tt genom nådigt beslut den 15 juni 1861 godkänt ifrågavarande ändring, reglerades biskoparnas löner enligt dessa grunder genom särskilda nådiga beslut åren 1869—1882. Varje biskop behöll därvid ett prebende, utom biskoparna i Linköpings och Härnösands stift, som fingo behålla två vardera. Av dessa senare indrogs det ena för biskopen i Linköping år 1885 och det ena för biskopen i Härnösand år 1886. Sedermera har Härnösands pastorat den 30 april 1913 efter Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen (nr 124 år 1912) upphört att vara prebende åt

biskopen i Härnösand och, genom sammanslagning år 1915 av Växjö och Kalmar stift, Ljungby, Hossmo och S:t Sigfrids församlingars pastorat av sig självt upphört att vara biskopsprebende. Till följd härav är nu åt en var av biskoparna anslaget ett prebendepastorat, utom åt biskoparna i Härnösand och Luleå; den senare erhöll nämligen icke något prebendepastorat, då hans ämbete genom nådigt beslut den 27 oktober 1903 inrättades, utan hans lön utgår i sin helhet från biskopslöneregleringsfonden. De nuvarande biskopsprebendena äro sålunda:

för ärkebiskopen: Bälunge pastorat,
 » biskopen i Linköpings stift: Kärna och Kaga församlingars pastorat,
 » » » Skara » Skånings-Asaka pastorat,
 » » » Strängnäs » Vansö och Härads församlingars pastorat,
 » » » Västerås » Lundby pastorat,
 » » » Växjö » Gårdsby och Söraby församlingars
 pastorat,
 » » » Lunds » Lomma pastorat,
 » » » Göteborgs » Tölö, Lindome och Älvsåkers försam-
 lingars pastorat,
 » » » Karlstads » Stora Kils och Frykeruds församlin-
 gars pastorat,
 » » » Visby » Visby stads- och landsförsamlingars
 pastorat.

Rikets ständer anhöllo i skrivelse den 12 juni 1866 (nr 72), att Kungl. Maj:t måtte taga i övervägande, om icke prebendepastoraten (såväl biskops- som professors-, teologie adjunkts- och teologie lektorsprebendena) kunde i den mån innehavarna avginge indragas, samt att Kungl. Maj:t i sådant fall ville till riksdagen avlåta proposition i ämnet jämte förslag till ersättning åt vederbörande för de löneinkomster, som utginge från dessa pastorat.

I särskild skrivelse till Kungl. Maj:t anhöll prästeståndet, att Kungl. Maj:t måtte låta bero vid vad redan vore stadgat och förordnat rörande prebendepastoraten. I händelse Kungl. Maj:t skulle anse en ytterligare utsträckning i den redan beslutade indragningen böra ifrågakomma, hoppades ståndet, att frågan härom såsom berörande 1723 års privilegier måtte hänskjutas till kyrkomötet.

Genom nådig skrivelse den 21 augusti 1868 (nr 4) inhämtade Kungl. Maj:t kyrkomötets mening i det ämne, som rikets ständers och prästeståndets berörda skrivelser avsågo.

Kyrkomötet svarade i underdånig skrivelse den 24 september 1868, bland annat, att kyrkomötet, under förutsättning att för kompetens till

teologie professors, teologie adjunkts och teologie lektors tjänst fordrades intyg om att sökanden under ett år utövat prästerlig tjänst inom församling, tillstyrkte bifall till rikets ständers anhållan, att de ännu återstående prebendepastoraten måtte indragas.

Härefter förordnade Kungl. Maj:t den 28 april 1882 (bihang till svensk författningssamling nr 23), att var och en, som därefter utnämndes till innehavare av ämbete eller tjänst, varmed enligt gällande bestämmelser prebendepastorat vore förenat, skulle vara skyldig att, om och när Kungl. Maj:t så beslutade, avträda prebendepastoratet mot fyllnad i den med ämbetet eller tjänsten förenade lön till det belopp, vartill inkomsten av prebendepastoratet funnes i lönestat upptagen eller vid lönereglering beräknad. Samtliga nuvarande biskopar äro i sina fullmakter tillförpliktade denna skyldighet.

I enlighet med dessa grunder har Kungl. Maj:t beslutit, att från biskops-löneregleringsfonden skulle utgå årlig ersättning till biskopen i Linköping för Vårdsbergs prebendepastorat med kronor 3,038:49 samt till biskopen i Härnösand för Säbrå prebendepastorat med kronor 2,210 och för Härnösands prebendepastorat med kronor 2,073:88.

I proposition (nr 38) till 1893 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t, bland annat, riksdagen medgiva, att Lundby och Tuve församlingars pastorat måtte upphöra att vara prebende åt teologie lektorn vid högre latinläroverket i Göteborg. I det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet framhöll föredragande departementschefen, att rikets ständers skrivelse av den 12 juni 1866 icke innefattade något beslut om prebendepastoratens upphörande utan närmast avsåge en utredning i ämnet, därvid uttryckligen angivits, att frågans slutliga behandling påkallade prövning av riksdagen.

Riksdagen biföll propositionen och anförde i skrivelse den 29 april 1893 (nr 84), att riksdagen i överensstämmelse med den uppfattning, vilken uttalats i rikets ständers skrivelse den 12 juni 1866, ansåge önskligt, att ännu återstående prebendepastorat, så snart ske kunde, indroges.

Även kyrkomötet biföll enligt skrivelse den 30 september 1893 (nr 7) Kungl. Maj:ts berörda framställning och yttrade därvid, att kyrkomötet år 1868 tillstyrkt prebendepastoratens indragning under viss förutsättning beträffande teologie professors, teologie adjunkts och teologie lektors tjänst, men att denna förutsättning icke längre kunde under alla förhållanden fasthållas.

Sedan i anledning av rikets ständers berörda skrivelse angående prebendepastoratens indragning samtliga domkapitel med flera myndigheter hörts, avgåvo kanmarkkollegium och statskontoret, på grund av nådig remiss, den 18 mars 1898 underdånigt utlåtande i ärendet och anförde därvid bland annat följande:

Att enligt de vid 1859—1860 års riksmöte antagna och genom nådiga brevet den 15 juni 1861 fastställda grunder för lönerreglering för biskoparna ett prebendepastorat skulle såsom sådant bibehållas för varje biskopsstol, hade sin orsak i, bland andra, även ekonomiska skäl. Då emellertid riksdagen sedermera i skrivelse den 29 april 1893 gjort en ytterligare framställning om återstående prebendepastorats indragning och kyrkomötet härtill förordat bifall utan att vid indragning av biskoparnas prebenden ifrågasätta något villkor, samt vid de framställningar om Härnösands stifts delning, som vid olika tillfällen och senast år 1898 av Kungl. Maj:t avlåtits till riksdagen, det icke ansetts böra ifrågasättas, att åt biskopen i det nya norrländska stiftet på lön anslöges något prebendepastorat, funne ämbetsverken icke någon betänklighet mot att tillstyrka en sådan indragning, i den mån erforderliga tillgångar kunde beredas till ersättning åt biskoparna för den avkomst av prebendepastoraten, som vid lönerregleringen blivit påräknad.

Sedan därefter åtskilliga underdåniga ansökningar av prebendepastorat gjorts om deras frigörande från prebendeegenskapen, anbefalldes kammarkollegium och statskontoret den 4 juni 1907 att avgiva underdånigt utlåtande, huruvida och i vad mån biskopslönerregleringsfonden dämera skulle, utan tillgripande av dess kapitaltillgångar, kunna bereda medel till indragning av biskopsprebendena och, i händelse medlen icke försloge till samtidig indragning av dem alla, i vilken ordningsföljd indragning av dem lämpligen borde med tillitande av dessa medel genomföras.

Till svar härå avgävo kammarkollegium och statskontoret den 11 oktober 1907 underdånigt utlåtande i ärendet. Ämbetsverken redogjorde däri för vad en indragning av samtliga biskopsprebenden skulle kosta fonden, fondens ställning samt den ordning, i vilken indragningen lämpligen borde ske även med hänsyn till fondens avkastning. Vad härefter beträffade det belopp, som vore erforderligt för samtidig indragning av alla biskopsprebendena, hade detta i ämbetsverkens underdåniga utlåtande den 18 mars 1898 beräknats till ett ungefärligt belopp av kronor 36,110, vilken beräkning dock av ämbetsverken ansetts ej fullt säker. Den anmaning, ämbetsverken vid remitterandet till orten av föreliggande ärende ställt till vederbörande att åvägabringa utredning rörande prebendepastoratens avkomst, hade endast undantagsvis besvarats tillfredsställande.

Droges från ett från kronor 36,110 till kronor 36,830 höjt belopp ersättningen för Härnösands prebendepastorat, kronor 2,794:42, vars indragning blivit ifrågasatt, och det vid lönerregleringen beräknade värdet för Ljungby prebendepastorat, kronor 4,169:21, vars prebendeegenskap i och med Växjö och Kalmar stifts sammanslagning av sig själv upphörde, skulle alltså det belopp, som årligen erfordrades för samtidig indragning av samtliga 10 kvarstående biskopsprebenden, uppgå till kronor 29,866:37.

I proposition den 5 mars 1909 (nr 123) föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att medgiva dels successiv indragning av de återstående biskopsprebendena med anlitande av biskopslönerregleringsfondens inkomster, dels ock att ur berörda fond måtte få utgå en pension åt ärkebiskop eller biskop å 6 000 kronor årligen. I det vid propositionen fogade statsråds-

protokollet över ecklesiastikärenden för samma dag yttrade dåvarande departementschefen, bland annat:

De framställningar i ämnet, som gjorts från riksdagen, kyrkomötet och vederbörande församlingar, syntes honom ställa utom tvivel, att det vore en lämplig och tidsenlig reform, att de biskoparna anslagna prebendepastoraten indroges, i den mån medel därtill kunde beredas.

Enligt privilegierna för biskopar och prästerskapet av den 16 oktober 1723 § 4 skulle alla biskopar »oförändrat njuta och behålla efter gammal hävd sina biskopsstift, prebendesocknar och hemman». Ändring i eller upphävande av dessa privilegier kunde, som bekant, jämlikt § 114 regeringsformen ej ske utan genom Konungens och riksdagens sammanstämmande beslut och med bifall av allmänt kyrkomöte.

Det finnes en mening, som även kommit offentligt till uttryck, att såväl riksdagen genom de förut omförmälda besluten av åren 1857, 1860, 1866 och 1893 som kyrkomötet genom dess beslut av åren 1868 och 1893 redan givit sitt bifall till samtliga biskopsprebendens indragning och att således någon framställning i ämnet vare sig till riksdagen eller till kyrkomötet icke erfordrades. Så torde emellertid icke vara förhållandet.

I de av rikets ständer år 1860 fastställda grunder för reglering av biskoparnas löner inginge bland annat den bestämmelse, att för varje biskopsstol ett prebendepastorat skulle vara såsom sådant bibehållet. Men det vore just fråga om borttagande av detta sista prebende. Den framställning i ämnet, 1866 års riksmöte gjorde, innefattade icke något beslut om prebendepastoratens indragning utan avsåg närmast en utredning i ämnet, därvid uttryckligen angavs, att frågans slutliga behandling påkallade prövning av riksdagen. Senare, år 1893, hade riksdagen visserligen upprepat sin år 1866 uttalade önskan om de ännu återstående prebendepastoratens indragning, så snart sådant kunde ske, men icke fattat något definitivt beslut rörande de återstående biskopsprebendernas indragning och på vilket sätt detta skulle ske, men väl i speciella fall, då det gällt indragning av lektorsprebenden, givit sitt bifall till framställning om sådan indragning. Vad åter beträffade kyrkomötets ställning till frågan hade visserligen 1868 års kyrkomöte, vars mening i det ämne, som avsåges i rikets ständers skrivelse den 12 juni 1866, av Kungl. Maj:t inhämtades, tillstyrkt bifall till »rikets ständers anhållan att de ännu återstående prebendepastoraten måtte indragas», men då rikets ständers berörda skrivelse icke innefattade annan anhållan än begäran om en utredning av Kungl. Maj:t i ämnet, därvid tillika angavs, att frågans slutliga behandling påkallade riksdagens prövning, torde få anses nödigt, att även kyrkomötets bifall inhämtades för definitivt beslut om indragning av de sista biskopsprebenderna, helst som kyrkomötet icke haft tillfälle att pröva, i vilken ordning och särskilt mot vilken ersättning till vederbörande sådan indragning skulle ske.

Enligt kammarkollegiets och statskontorets förut omförmälda utredning utgjorde det belopp, varmed biskoparna i händelse av samtidig indragning av biskopsprebenderna borde erhålla ersättning för mistad avkomst av dessa prebenden, omkring 32,660 kronor, vilket belopp motsvarade summan av de vid lönereglering beräknade behållna inkomsterna från prebendepastoraten, med undantag av det biskopen i Kalmar stift anslagna Ljungby pastorat, vilket utan vidare komme att indragas vid nämnda stifts sammanslagning med Växjö stift. Ehuru väl flera av biskoparna torde komma att lida betydande minskning i sina löneinkomster genom indragning av prebenderna mot erhållande av sålunda beräknad ersättning, torde väl annan ersättningsgrund icke kunna

ifrågakomma, enär samtliga biskoparna, såsom utnämnda efter den 28 april 1882, enligt nådiga kungörelsen av samma dag vore förpliktade att frånträda sina prebenden mot berörda ersättning.

I likhet med vad som i de fastställda grunderna för reglering av biskoparnas löner stadgats i avseende å indragning av de prebenden, utöver ett vid varje biskopsstol, som varit biskoparna anslagna, torde ersättningen även för dessa sista biskopsprebenden böra utgå ur biskopslöneregleringsfonden, i den mån densamma därtill lämnade tillgång. För en sådan utsträckt användning av fondens medel torde jämväl erfordras riksdagens och kyrkomötets medgivande.

Nu vore emellertid icke indragning av alla biskopsprebenden lika angelägen. Och det syntes departementschefen icke vara lämpligt att, där förhållandena påkallade en omedelbar indragning av något biskopsprebende, låta därmed anstå till dess fonden lämnade tillgång till samtidig indragning av dem alla. Tvärtom syntes honom en successiv indragning av de återstående biskopsprebendena böra ske och detta i den ordning, behovet därav gjorde sig särskilt gällande och fondens tillgångar det medgäve.

Kungl. Maj:ts sistberörda proposition blev av Första kammaren bifallen, men av Andra kammaren avslagen, till följd varav frågan förföll.

I skrivelse den 28 mars 1913 (nr 39) anhöll sedermera riksdagen, det Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning rörande ändrade grunder för biskoparnas avlöning samt därefter för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Riksdagen anförde i nämnda skrivelse, bland annat, att sedan det övriga prästerskapets avlöningar reglerats efter nya grunder, det icke torde förefinnas någon anledning att enbart i avseende å biskoparna bibehålla de gamla avlöningsformerna, varjämte riksdagen uttalade sig för att de församlingar, som för det dåvarande vore biskoparna tilldelade såsom prebenden, i allmänhet icke vidare skulle bibehålla denna egenskap utan erhålla särskild pastor.

Departementschefen.

Då jag den 13 oktober 1915 inför Kungl. Maj:t anmälde detta ärende, yttrade jag följande:

Delande den av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 5 mars 1909 framlagda uppfattning om lämpligheten av att vidtaga en successiv indragning av de återstående biskopsprebendena och därvid anlita biskopslöneregleringsfondens inkomster ävensom om den formella behandlingen av detta ärende anser jag denna åtgärd icke längre böra uppskjutas. Dels hava nämligen, på sätt jag senare vill visa, biskopslöneregleringsfondens årliga inkomster sedan år 1909 betydligt tillvuxit, möjliggörande en raskare indragning av dessa prebenden, dels och framför allt synes mig en redan verkställd och snart förestående lönerreglering för prästerskapet i biskoparnas prebendepastorat nödvändiggörå sådan indragning. Ty å ena sidan äro biskoparna, jämlikt kungl. kungörelsen den 28 april 1882, skyldiga att vid indragning av prebende mottaga den ersättning, som vid respektive biskopslönereglering beräknades motsvara den behållna inkomsten av prebendepastoratet enligt då gällande lönerreglering för prästerskapet därstädes, oavsett om den behållna inkomsten av prebendet sedermera vid indragningen i verkligheten uppgår till högre eller lägre belopp

än det sålunda vid regleringen av biskopens lön beräknade, men å andra sidan måste biskoparna anses berättigade att, om löneroglering för prästerskapet i prebendepastoratet mellankommer, innan indragning av prebendet sker, tillgodoujuta det för kyrkoherden därvid fastställda lönebeloppet, även om detsamma skulle betydligt överstiga det ersättningsbelopp, som i händelse av prebendeindragning skulle tillkomma biskopen. Så t. ex. äger biskopen i Västerås stift i händelse av indragning av honom på lön anslagna Lundby prebendepastorat bekomma en ersättning av omkring 1,180 kronor, men nu är ny löneroglering för prästerskapet i detta pastorat fastställd den 16 juli 1915 att gälla från och med den 1 maj 1916, och enligt denna löneroglering äger kyrkoherden åtnjuta en lön å 4,000 kronor årligen, jämte rätt till ålderstillägg å 500 kronor årligen. Iudrages icke Lundby biskopsprebende förr än efter den 1 maj 1916, äger biskopen i Västerås således att från och med den dagen och intill dess indragning av prebendet sker uppbära den nya kyrkoherdelönen jämte eventuellt ålderstillägg, med avdrag av ersättning till vice pastor. Eu sådan anordning, som snart skulle få motvarighet i avseende å andra biskopslöner, synes mig icke lämplig.

Vad åter beträffar biskopslönerogleringsfonden bar densamma, på sätt bilagda tablå¹⁾ närmare utvisar, på de nio sista åren vuxit från kronor 675,284: 76 vid 1905 års slut till kronor 941,072: 08 vid 1914 års slut, och den årliga medeltillväxten under åren 1905-1914 har varit kronor 28,555: 11, men under de tre sista åren kronor 39,661: 56. Skulle samtidig indragning av samtliga biskopsprebenden nu göras, skulle alltså, därest inga andra nya krav ställdes på biskopslönerogleringsfonden, det årliga överskottet av inkomster utöver utgifter väl förslå till sådan indragning på en gång av samtliga prebendena, vilken ju skulle betinga en kostnad av högst 30,000 kronor årligen. Emellertid tillkom för biskopslönerogleringsfonden år 1915 en ny årlig utgift å 2,000 kronor genom sammanslagningen av Kalmar och Växjö stift. Vidare pågår inom ecklesiastikdepartementet, i anledning av riksdagens skrivelse den 28 mars 1913, en förberedande utredning angående ny löneroglering för biskoparna. Vilka ökade anspråk en sådan ny löneroglering kan komma att ställa på fonden och vilka nya anspråk därå i övrigt kunna komma att framträda, såsom för reparation av biskopshus m. m., är icke möjligt att nu beräkna. Försiktigheten torde därför bjuda att icke hårdare anlita fondens inkomster för nu ifrågavarande ändamål än att även andra uppkommande nya behov kunna med fondens medel tillgodoses. Detta torde vinnas bäst genom att göra iudragningen av de återstående biskopsprebendena successiv enligt den ordning, Kungl. Maj:t finner omständigheterna påkalla.

Att nu närmare angiva denna ordning är icke lätt. De synpunkter, som därvid i synnerhet torde böra göra sig gällande, äro prebendernas lösensvärde, tiden för ny löneroglerings ikraftträdande i prebendepastoratet, pastoratets behov av särskild kyrkoherde med hänsyn till dess storlek och folkmängd samt avstånd till stiftsstad, behov av dess sammanslagning med annat pastorat, uppgifter som utöver biskopsgöromålen åligga vissa biskopar m. m. I avseende å de återstående prebendernas lösensvärden, vilka kammarkollegium och statskontoret beräknat till sammanlagt kronor 29,866: 37, erfordras givetvis i varje särskilt fall, att vederbörande först höras därom. Skulle prebendena inlösas i den följd, som betingas av nya lönerogleringars ikraftträdande i prebendepastoraten, bleve ordningen följande:

¹⁾ Se sid. 12.

Prebendepastorat.	Ny löne- reglering år.	Pastoratets areal □ km.	Pastoratets folkmängd.	Sannolikt lösensbelopp kr.
1. Lundby	1916	20,22	1,047	1,181: 10
2. Kärna och Kaga	1917	40,62	2,068	3,450: —
3. Vansö och Härad	1917	87,87	1,588	2,243: 29
4. Lomma	1919	17,09	3,190	2,750: —
5. Skånings-Asaka	1919	37,53	959	—
6. Visby stads- och landsförsamlingar	1920	35,68	10,247	3,240: —
7. Bälinge	1922	138,64	1,804	4,490: —
8. Gårdsby och Söraby	1923	141,21	2,314	2,356: 46
9. Tölö, Lindome och Älvsåker	1923	190,78	5,167	4,403: 46
10. Stora Kil och Frykerud	1932	281,45	6,673	5,750: —
Summa	—	—	—	29,864: 31

Beträffande ett av dessa prebenden, Visby, torde dock lämpligheten av dess indragning böra sättas i fråga med hänsyn därtill, att prebendarien sasom biskop i rikets till areal och folkmängd minsta stift torde kunna i större omfattning än i övriga stift är att påräkna personligen deltaga i församlingsvården. Jag anser dock icke skäl föreligga att nu undantaga detta prebende vid inhämtandet av kyrkomötets medgivande till de återstående biskopsprebendernas indragning.

På min av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förklarade sig Kungl. Maj:t vilja, jämlikt § 114 regeringsformen och prästerskapets privilegier den 16 oktober 1723, inhämta kyrkomötets yttrande, huruvida kyrkomötet för sin del medgäve, att indragning av de återstående biskopsprebenderna finge, i den ordning Kungl. Maj:t prövade skäligt bestämma och enligt den ersättningsgrund, som i nådiga kungörelsen den 28 april 1882 funnes angiven, succesivt genomföras med anlitande av biskopslöneregleringsfondens inkomster; och i enlighet härmed avlätts till kyrkomötet skrivelse i ämnet.

I underdånig skrivelse den 15 november 1915 har kyrkomötet tillkännagivit, att kyrkomötet, som icke funnit något att erinra mot den av Kungl. Maj:t gjorda framställningen, för sin del godkänt densamma.

Beträffande riksdagens i skrivelse den 28 mars 1913 gjorda anhållan om utredning rörande ändrade grunder för biskoparnas avlöning har jag redan omnämnt, att en förberedande utredning i detta ämne för närvarande pågår inom ecklesiastikdepartementet, och är det anledning förvänta, att densamma skall inom den närmaste tiden vara

slutförd. Frågan torde emellertid tarva ytterligare beredning, innan den kan föreläggas riksdagen och kyrkomötet till avgörande.

Jag hemställer nu, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå riksdagen medgiva,

att indragning av de återstående biskopsprebendena må, i den ordning Kungl. Maj:t prövar skäligt bestämma och enligt den ersättningsgrund, som i nådiga kungörelsen den 28 april 1882 finnes angiven, successivt genomföras med anlitande av biskopslönereglingsfondens inkomster.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan tacktes Hans Maj:t Konungen i nåder lämna bifall; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

C. Wilh. Hagman.

T A B L Å,
utvisande biskopslöneregleringsfondens inkomster och utgifter åren 1905—1914.

	1905		1906		1907		1908		1909		1910		1911		1912		1913		1914	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
Inkomster:																				
Intressemedel och kapitalvinst	24,230	23	25,823	10	26,831	62	28,440	48	28,969	11	29,750	50	30,877	—	32,506	74	33 453	03	36,463	26
Arrendemedel m. m.	835	—	23,884	—	24,141	58	24,538	51	4 916	31	25,022	38	25,126	56	25,631	41	25,794	16	25,106	89
Indelningsersättning	19,733	69	12,851	65	13,133	88	14,181	41	36,675	01	13,690	93	13,718	45	13,770	16	19,418	28	10,942	51
Skogsförsäljningsmedel	—	—	—	—	—	—	1,550	99	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Expropriationsmedel	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,128	99	3,378	88	3,394	12
Diverse	69	—	—	—	—	—	—	—	3,150	51	—	—	35	—	21	—	900	—	900	—
Summa	57,343	51	62,558	75	64,107	08	68,711	39	73,710	94	68,463	81	69,757	01	75,058	30	82,944	35	76,806	78
Årlig medelinkomst	69,946	19																		
Utgifter:																				
Lönefyllnad	16,112	—	16,112	—	16,112	—	22,860	49	20,510	49	18,860	49	29,210	49	20,510	49	24,243	08	23,284	37
Lön och hyresersättning till biskop i Luleå	14,000	—	14,000	—	14,000	—	14,000	—	14,000	—	14,000	—	14,000	—	14,000	—	14,000	—	14,000	—
Ersättning för prebenden	5,248	49	5,248	49	5,248	49	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ersättning till biskopen i Lunds stift för indraget kyrkotionde	—	—	—	—	—	—	369	26	369	26	369	26	369	26	369	26	369	26	369	26
Bidrag till höjande av lön till v. pastor i Visby	—	—	—	—	—	—	350	—	350	—	350	—	350	—	350	—	350	—	350	—
Diverse	2,219	26	4,061	79	2,233	66	24	66	1,857	79	31,259	47	29	—	154	53	462	06	3,012	43
Summa	37,579	75	39,422	28	37,594	15	37,604	41	37,087	54	64,839	22	43,958	75	35,384	28	39,424	40	41,016	06
Årlig medelutgift	41,391	08																		
Tillväxt	19,763	76	23,136	47	26,512	93	31,106	98	36,623	40	3,624	59	25,798	26	39,674	02	43,519	95	35,790	72
Behållning vid årets slut	675,284	76	698,421	23	724,934	16	756,041	14	792,664	54	796,289	13	822,087	39	861,761	41	905,281	36	941,072	08